

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 192/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta, zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. M. F., T., zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 24/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 24/2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 24/2010 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. M. F. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť Ing. M. F. trovy konania v sume 272,76 € (slovom dvestosedemdesiatdva eur a sedemdesiatšesť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ľ. B., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2013 doručená sťažnosť Ing. M. F., T. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 24/2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka vystupuje od februára 2010 ako žalobca v konaní okresného súdu o zaplatenie sumy 13 277,56 € s príslušenstvom proti R. R., P. (ďalej len „žalovaný“). Na výzvu okresného súdu z 11. októbra 2010 sťažovateľka uhradila súdny poplatok za podaný návrh. Okresný súd vydal 30. marca 2011 platobný rozkaz, ktorý *„je od apríla 2011, do dnešného dňa, t. j. do 21. 01. 2013, v rozpore so zákonom, opakovane súdom márne doručovaný žalovanému... Žalovaná bol vlastníkom nehnuteľností na LV č.: 5067, kat. úz. H... Na nehnuteľnostiach bola zapísaná v poradí 2. ľarcha, zriadením exekučného záložného práva Z 495/2011, dňa 25. 01. 2011, ktorá*

predbehla pohľadávku žalovanú v tomto konaní, žalobou súdu doručenou dňa 11. 02. 2010.“.

Sťažovateľka podala 21. marca 2011 sťažnosť na postup súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Predsedníčka okresného súdu v odpovedi z 27. apríla 2011 vyhodnotila sťažnosť ako neopodstatnenú, keďže zistila, že konanie bolo začaté 16. februára 2010, že sťažovateľka bola 11. októbra 2010 vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený v splátkach 29. októbra 2010 a 5. novembra 2010, a že zákonná sudkyňa 30. marca 2011 vydala platobný rozkaz.

Sťažovateľka v nadväznosti na to podala 19. mája 2011 podľa § 67 zákona o súdoch žiadosť o prešetrenie vybavenia jej sťažnosti. Okrem namietania dĺžky konania tvrdila, že jej návrh bol okresnému súdu doručený 11. februára 2010, a nie 16. februára 2010, a že súdny poplatok zaplatila síce tromi samostatnými príkazmi, avšak všetky sú z 28. októbra 2010. Predseda Krajského súdu v Trnave v odpovedi zo 16. augusta 2011 čiastočne uznal dôvodnosť žiadosti, keď s ohľadom na zistenú skutočnosť, že výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola sťažovateľke doručovaná až po ôsmich mesiacoch od podania jej návrhu, dospel k záveru, že *„platobný rozkaz, ktorý má slúžiť na skrátenie súdneho konania, by mal byť vydaný v čo najkratšej lehote, ktorá v danom prípade bola neprimerane dlhá“*. Tiež konštatoval, že prezenčná pečiatka dokazuje doručenie návrhu na začatie konania 16. februára 2010, preto sťažovateľke odporučil obrátiť sa s reklamáciou na poštu. Obsah spisu podľa jeho zistení dokazuje aj zaplatenie súdneho poplatku v troch splátkach, a to 29. októbra 2010 a 5. novembra 2010.

Sťažovateľka namieta, že *„úkony vykonané súdom pri doručovaní platobného rozkazu od apríla 2011 do dnešného dňa... nie sú úkonmi smerujúcimi k tomu, aby konanie mohlo ďalej plynúť a efektívne pokračovať, sú neefektívne, sú postupom, ktorý nezodpovedá povahe rozkazného konania, sú v rozpore so zákonom. S následkom, že ďalší veriteľ žalovaného, zriadeným exekučným záložným právom... k nehnuteľnostiam..., ktoré boli jediným majetkom vo vlastníctve žalovaného, bol zabezpečený pred pohľadávkou vymáhanou v konaní 5C 24/2010, na základe žaloby súdu doručenej dňa 11. 02. 2010,*

a s následkom nevyožiteľnosti pohľadávky vymáhanej v konaní 5C 24/2010, pre nemajetnosť žalovaného od druhého polroka 2012, pre nesprávny úradný postup, bez splnenia zákonných podmienok, pre nezákonný postup v rozpore s právnym poriadkom SR, Ústavou SR, z ústavy odvodených zákonov, v rozpore so záväzkami z medzinárodnej zmluvy, ktorou je SR viazaná, pre prietahy v konaní, pre diskriminačný postup, pre porušenie práva na rovnosť účastníkov konania, pre odňatie spravodlivosti, pre odňatie práva na súdnu ochranu, pre zjavnú svojvôľu, postupom Okresného súdu Piešťany, v konaní sp. zn.: 5C 24/2010.“. Sťažovateľka tvrdí, že postupom okresného súdu v predmetnom konaní je jej spôsobená majetková ujma, ale aj nemajetková ujma „v občianskej bezmocnosti a ľudskej nemohúcnosti, ktoré dodnes prežíva, s tým, že v právnom štáte je možný nezákonný postup súdu, možná je nezákonná ochrana dlžníka nezákonným postupom súdu, na úkor ochrany zákonných práv, ľudských práv a základných slobôd legitímneho veriteľa, uplatnených zákonným spôsobom“.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 192/2013-9 zo 14. mája 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

3. Následne 28. mája 2013 vyzval ústavný súd okresný súd prostredníctvom jeho predsedníčky na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

4. Okresný súd doručil ústavnému súdu svoje vyjadrenie spolu s požadovaným súdnym spisom 21. júna 2013. Vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a predložil chronologicky usporiadaný zoznam procesných úkonov v namietanej veci:

„dňa 16.02.2010 bola doručená žaloba o zaplatenie 13.277,56 eur s príslušenstvom na Okresný súd Piešťany a náhodným výberom bola pridelená do senátu Mgr. K. A., dňa 12.10.2010 vyzvaná navrhovateľka na zaplatenie súdneho poplatku, dňa 29.10.2010 zaplatená časť súdneho poplatku, dňa 5.11.2010 zaplatená zvyšná časť súdneho poplatku, dňa 11.11.2010 bola právna zástupkyňa navrhovateľky nahliadnuť do spisu, dňa 19.01.2011 právna zástupkyňa navrhovateľky podala žiadosť o informáciu o stave konania, dňa 30.03.2011 súd vydal platobný rozkaz, dňa 27.04.2011 sa zásielka od odporcu vrátila neprevzatá v odbernej lehote, dňa 10.05.2011 súd doručoval zásielku odporcovi cestou OO PZ a súčasne začal vykonávať šetrenie pobytu odporcu výzvami na CEPO SR, Mestský úrad P., ÚEV, Sociálnu poisťovňu, dňa 15.06.2011 bola doručená posledná odpoveď zo šetrenia pobytu odporcu, pričom bola potvrdená adresa v návrhu, OO PZ P. oznámilo zistenie, že odporca je podľa vyjadrenia príbuzných v zahraničí a mal by sa vrátiť do konca mesiaca.“

5. Vyjadrenie okresného súdu zaslal ústavný súd 25. júna 2013 právnej zástupkyňi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

6. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne doručila ústavnému súdu 11. júla 2013 stanovisko k vyjadreniu okresného súdu. Namietla opätovne disproporciu v dátume doručenia žaloby sťažovateľky okresnému súdu (11. február 2010 alebo 16. február 2010), nesprávnosť zavedenia sťažovateľkinej žaloby do súdneho registra (zápis do registra „C“, namiesto registra „Ro“), osemmesačnú nečinnosť okresného súdu do výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, ako aj nezrovnalosti pri ustáľovaní dátumu zaplatenia súdneho poplatku (podľa sťažovateľky bol zaplatený v jeden deň v troch splátkach). Sťažovateľka vo svojom stanovisku takisto kritizuje skutočnosť, že okresný súd vydal platobný rozkaz až po viac ako roku od doručenia žaloby, *„márne doručoval platobný rozkaz odporcovi rok aj 3 mesiace, dlhodobo šetril pobyt odporcu s výsledkom, že opakovane bola potvrdená správnosť adresy v návrhu, a neprevzatie zásielky odporcom v odbernej lehote, do dnešného dňa nedoručil navrhovateľovi uznesenie o zrušení*

platobného rozkazu“ a „ustanovil odporcovi opatrovníka uznesením zo dňa 29. 01. 2013, ktoré do dnešného dňa navrhovateľovi nedoručil“.

V závere svojho stanoviska sťažovateľka vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o jej prijatej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Formulačné kontexty umožňujú, pravdaže, rovnaký záver aj o základnom práve garantovanom v čl. 38 ods. 2 listiny.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto na splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup žalovaného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95).

V sťažovateľkinej veci pred okresným súdom ide o „štandardnú“ žalobu o plnenie podľa § 80 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), konkrétne žalobu o splnenie povinnosti vrátiť poskytnutú bezúročnú pôžičku podľa § 657 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Po právnej stránke teda ide o celkom bežnú a jednoduchú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov.

S ohľadom na štádium, v ktorom sa predmetné konanie nachádza (po zrušení platobného rozkazu a ustanovení opatrovníka odporcovi), niet žiadnych signálov o skutkovej náročnosti. Tá je v doterajšom priebehu daná iba skutočnosťou neznámeho pobytu odporcu. Takéto situácie však procesno-právna regulácia obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku predvída a konajúcemu súdu ponúka časovo nenáročné a súčasne účinné riešenia.

Súhrnne k prvému kritériu posúdenia prietáhov v konaní všeobecného súdu ešte ústavný súd s odkazom na svoju stabilnú judikatúru (II. ÚS 142/03, II. ÚS 210/03, IV. ÚS 97/07) poznamenáva, že návrh, o ktorom možno rozhodovať formou platobného rozkazu, t. j. v skrátanom konaní, v právne a skutkovo jednoduchých veciach nesignalizuje osobitne náročnú právnu a faktickú zložitosť vecí. Posudzovanú vec i z tohto hľadiska treba hodnotiť ako skutkovo a právne nenáročnú.

Pri skúmaní druhého kritéria pri zisťovaní prípadných prietáhov v konaní ústavný súd podiel sťažovateľky ako účastníčky posudzovaného civilného konania, resp. podiel jej právnej zástupkyne, na predĺžení konania nezistil. Sťažovateľke možno pričítať nezaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh, uvedený nedostatok však nedisponuje potenciálom podstatného predĺženia konania pri jeho odstraňovaní.

Postup okresného súdu ako tretie kritérium na posúdenie porušenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy. Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu nezistil žiadne odchýlky od chronológie procesných úkonov, ktorú uviedol vo svojom vyjadrení okresný súd.

Okrem toho však zo spisu vyplýva, že po zisťovaní pobytu odporcu, ktoré sa skončilo 15. júna 2011 potvrdením aktuálnosti jeho pôvodnej adresy trvalého pobytu, na ktorú sa však platobný rozkaz do vlastných rúk odporcu doručiť nepodarilo, sa okresný súd v septembri 2011 pokúšal doručiť platobný rozkaz odporcovi na adresu sídla jeho posledného známeho zamestnávateľa (neúspešne), v októbri 2011 sa okresný súd pokúšal doručiť predmetnú písomnosť na adresu trvalého pobytu prostredníctvom Mestskej polície

P. (neúspešne) a v novembri 2011 znovu na adresu sídla posledného známeho zamestnávateľa odporcu prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v H. (neúspešne).

Okresný súd potom v januári 2012 opätovne na Mestskom úrade P. zisťoval miesto trvalého pobytu odporcu (odpoveď potvrdila pôvodnú adresu trvalého pobytu). Manželku odporcu okresný súd 25. júla 2012 vyzval na oznámenie adresy odporcu, ktorá však v súdom určenej lehote (10 dní) odpoveď nezaslala.

Okresný súd uznesením č. k. 5 C 24/2010-54 z 29. januára 2013 ustanovil odporcovi podľa § 29 OSP za opatrovníka zamestnanca Okresného súdu Trnava.

Okresný súd 6. júna 2013 nariadil pojednávanie na 12. september 2013 a následne 10. júna 2013 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky na predloženie dôkazov preukazujúcich uplatnený nárok a opatrovníka odporcu vyzval na vyjadrenie sa k žalobe.

Z uskutočnených procesných úkonov okresného súdu podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že v postupe žalovaného súdu sa nevyskytovali dlhšie obdobia úplnej procesnej pasivity. Za kratšie obdobia bezdôvodnej nečinnosti treba považovať obdobie od nápadu žaloby do výzvy adresovanej sťažovateľke na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh (8 mesiacov). V tejto súvislosti ústavný súd uznáva, že zodpovednosť za procesnú perfektnosť podaného návrhu na začatie konania znáša navrhovateľ. Formulovanou požiadavkou však nemožno ospravedlniť osemmesačnú bezdôvodnú nečinnosť konajúceho súdu pri odstraňovaní nedostatku podanej žaloby spočívajúceho v nezaplatení súdneho poplatku.

Po zaplatení súdneho poplatku okresný súd po takmer piatich mesiacoch vydal platobný rozkaz. Ústavný súd tu opätovne poukazuje na účel inštitútu platobného rozkazu a všetkých jeho procesných súvislostí smerujúcich k čo najrýchlejšiemu doručeniu rozhodnutia odporcovi tak, aby čo najskôr bolo jasné, či bude konanie právoplatne ukončené alebo či sa v dôsledku podania odporu, prípadne výskytu iných právnych skutočností predvídaných zákonom platobný rozkaz zruší a konanie pokračuje nariadením pojednávania, teda v „klasickej nerozkaznej“ podobe.

Váhavý postup okresného súdu popísaný v predchádzajúcich dvoch odsekoch v konečnom dôsledku viedol k výsledku, že platobný rozkaz charakterizujúci skrátenú formu súdneho konania bol v právne a skutkovo jednoduchej veci vydaný po viac ako roku od doručenia sťažovateľkinho návrhu okresnému súdu. Z pohľadu rešpektovania základného práva účastníka súdneho konania zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy i čl. 38 ods. 2 listiny to ústavný súd považuje za neželaný stav.

Po vrátení zásielky určenej do vlastných rúk odporcu, ktorá obsahovala platobný rozkaz, sa okresný súd od mája 2011 do júla 2012 pokúšal zistiť adresu skutočného pobytu odporcu tak, aby mu platobný rozkaz mohol doručiť do vlastných rúk. Podľa § 173 ods. 1 OSP totiž platobný rozkaz treba doručiť odporcovi do vlastných rúk, náhradné doručenie je vylúčené.

Vo vymedzenom období (máj 2011 – júl 2012) okresnému súdu nemožno vytknúť obdobia bezdôvodnej procesnej pasivity (viacnásobne sa obracal na príslušné orgány so žiadosťami na zistenie pobytu odporcu), voľba procesného postupu však podľa názoru ústavného súdu znovu nerešpektovala účel rozkazného konania podľa Občianskeho súdneho poriadku. Snaha zákonodarcu zabezpečiť prostriedkami rozkazného konania čo najrýchlejšie dovŕšenie procesu súdnej ochrany hmotných práv navrhovateľa pri súčasnom zachovaní nevyhnutnej miery rešpektovania ústavne determinovaných procesných práv účastníka sporového konania sa prejavuje okrem iného aj v procesnej norme zakotvenej v § 173 ods. 1 OSP. Tá síce neurčuje, ako dlho sa má konajúci súd pokúšať zistiť miesto pobytu odporcu, aby mu mohol platobný rozkaz doručiť do vlastných rúk, je však súčasťou koncepcie skráteného konania, ktorej účelu musí civilný súd svoj postup v konkrétnej veci prispôbiť.

Okresný súd bezvýsledne zisťoval miesto pobytu odporcu a neúspešne sa pokúšal doručiť mu platobný rozkaz viac ako 14 mesiacov. Následne po tom, ako manželka odporcu v určenej lehote (10 dní) neodpovedala na výzvu okresného súdu z 25. júla 2012 vo veci zistenia pobytu odporcu a vo veci jej prípadného ustanovenia za opatrovníka odporcu, okresný súd až 29. januára 2013, teda po viac ako piatich mesiacoch, ustanovil odporcovi

za opatrovníka inú osobu. Po doručení rozhodnutia o ustanovení za opatrovníka okresný súd až 6. júna 2013 (po približne štyroch mesiacoch) nariadil pojednávanie.

Ústavný súd neopomína skutočnosť, že podľa obsahu vyžiadaného súdneho spisu okresný súd doteraz predpísanou procesnou formou nezrušil vydaný platobný rozkaz podľa § 173 ods. 2 OSP, čo vyvoláva pochybnosti o procesnej bezvadnosti jeho ďalšieho postupu v konaní (nariadenie pojednávania vo veci), podstatnou pre záver o porušení základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy je však zistená skutočnosť, že po vydaní platobného rozkazu okresný súd až po viac ako dvoch rokoch (6. júna 2013) neúspešných pokusov o jeho doručenie do vlastných rúk nariadil vo veci pojednávanie a opustil dovtedy uplatňovaný právny režim skráteného konania.

Podľa názoru ústavného súdu popísaný a skutkovo vyhodnotený postup okresného súdu nerešpektoval základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov, ani jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Uvedené práva totiž v skrátených rozkazných konaniach vyžadujú od konajúceho súdu čo najrýchlejšie právoplatné ukončenie konania alebo právoplatný a v predpísanej forme urobený záver o nesplnení procesných podmienok na prejednanie veci v rozkaznom konaní spojený s pokračovaním v konaní mimo režimu jeho skrátenej formy. Konanie okresného súdu trvajúce v jeho rozkaznej fáze viac ako tri roky nevykazujúce pritom žiadne signály právnej či skutkovej náročnosti nerešpektuje popísaný účel skráteného konania. Neznáme miesto skutočného pobytu odporcu bolo jedinou prekážkou konania, ktorú však Občiansky súdny poriadok v § 173 ods. 2 rieši tak, aby okresný súd mohol čo najskôr pokračovať v konaní aj bez osobnej účasti odporcu.

Ústavný súd aj pri komplexnom pohľade na celkový obraz posudzovaného konania vyplývajúci z vyžiadaného spisu konštatuje, že podstatná väčšina procesných úkonov okresného súdu mala jednoduchý, priam administratívny charakter. Preto aj niekoľkomesačné otáľanie s úkonmi takéhoto charakteru je z pohľadu označených práv sťažovateľky vadné. V tejto súvislosti ústavný súd už vyslovil, že závažnosť doby nečinnosti súdu sa zvyšuje, keď po nej nasledujú jednoduché úkony, ktoré si nevyžadovali dlhodobé štúdium alebo inú prípravu (III. ÚS 101/01).

Všetky popísané nedostatky v postupe okresného súdu majú za následok skutočnosť, že do dnešného dňa predmetné konanie okresného súdu o právne a skutkovo nenáročnej veci nie je právoplatne ukončené, trvá viac ako 3 a pol roka, pričom sa nachádza vo fáze pred prvým pojednávaním. Doterajšie úkony okresného súdu nemali s výnimkou vydania platobného rozkazu povahu konania o veci tvoriacej predmet konania. Tieto okolnosti považuje ústavný súd za dôkaz postupu okresného súdu porušujúceho základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti navrhla takéto rozhodnutie, preto ústavný súd po zistení, že vo veci bude okresný súd pokračovať nariadením pojednávania, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky garantovaného jej čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie finančného zadostučinenia.

Sťažovateľka navrhla priznať jej finančné zadostučinenie v sume 10 000 €. V dôvodoch sťažnosti uviedla, že kritizovaným postupom okresného súdu v žalovanej veci jej bola spôsobená *„nemajetková ujma v občianskej bezmocnosti a ľudskej nemohúcnosti, ktoré dodnes prežíva s tým, že v právnom štáte je možný nezákonný postup súdu, možná je nezákonná ochrana dlžníka nezákonným postupom súdu, na úkor ochrany zákonných práv,*

ľudských práv a základných slobôd legitímneho veriteľa, uplatnených zákonným spôsobom“.

Ústavný súd stabilne judikuje, že cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 289/09). Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08, III. ÚS 3/2012).

Ústavný súd pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľky, jej správanie počas predmetného konania a skutočnosť, že ústavný súd vo veci zistil porušenie základného práva.

V okolnostiach posudzovaného prípadu berúc do úvahy spomenuté determinanty ústavný súd považuje za primerané priznať sťažovateľke sumu 800 € (bod 3 výroku nálezu). Pri určovaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera ESLP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti požiadala ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov za dva úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a za písomné podanie (sťažnosť). Stanovisko doručené ústavnému súdu 11. júla 2013 vyhodnotil ústavný súd ako neprinášajúce nové skutkové tvrdenia alebo právnu argumentáciu, ktoré by boli spôsobilé ovplyvniť záverečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Úkon právnej služby spočívajúci v príprave a v prevzatí zastupovania bol podľa dátumu na splnomocnení udelenom sťažovateľkou jej právnej zástupkyňi vykonaný v roku 2012. Sťažnosť právna zástupkyňa sťažovateľky písomne spracovala a podala v roku 2013.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v čase vykonania úkonov právnej služby (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa § 11 ods. 3 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 763 € pre úkony v roku 2012), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2012 odmenu v sume 127,16 €. Režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje 7,63 € za každý úkon právnej pomoci. Pre úkony vykonané v roku 2013 prislúcha ako základná tarifa 781 €, čo za jeden úkon právnej služby predstavuje 130,16 €. Režijný paušál v danom prípade je 7,81 €.

S poukazom na výsledok konania má sťažovateľka nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2012 (prevzatie a príprava zastúpenia) a za jeden úkony právnej služby uskutočnený v roku 2013 (písomné podanie – sťažnosť). Základná sadzba tarifnej odmeny teda predstavuje sumu 257,32 €.

K tejto sume bolo potrebné pripočítať režijný paušál v celkovej sume 15,44 € (7,63 € + 7,81 €). Spolu náhrada trov právneho zastúpenia sťažovateľky je 272,76 €. Okresný súd je povinný zaplatiť ju na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2013